

ker še nima čvrstih zobi in tudi želodec še je v njem preslab in zato je ne prebavlja, kakor je treba. Škoda nastane po tem takem gospodarju vselej in ni je več moč popraviti do cela. Da je gospodar ne trpi in to po lastni krivnji, za to se naj umni gospodar ravna po teh-le ravnilih, kakor se mu jih podaja v „Novicah“. Goveda imajo, kakor vsi drugi prežvekovalci, 4 želodce. Prvi trije, to je „vamp“, „kapica“ in „devetogub“ — le ti pripravljajo povžito krmo za prebavljanje, ki se vrši prav za prav še le v četrtem želodcu, „siričniku“ po imenu. Sesnemu teletu niso prvi trije želodci še razviti, kajti vamp, ki je pozneje največji, je manjši pri sesnih teletih, kakor siričnik. Sesnemu teletu rabi namreč le siričnik za prebavljanje, dokler se živi z mlekom. Za tega delj tudi ne more živeti tele v prvem času ob trdih snovéh, ker jih ne more prežvekati, niti spraviti v vamp, ker je ta premajhen in še premalo razvit. Zato jih tudi ne more prebaviti. V prvem času morejo teleta živeti le ob kapljivi krmi, kakor je mleko. Ker se pa doslej ni še posrečilo napraviti pijače, s katero bi teletom nadomeščali mleko brez vsake škode na zdravje in rasti, za tega delj se morajo toliko časa popolnoma ali vsaj nekoliko rediti z mlekom, da se zobje in prvi 3 želodci zadosti razvijejo za uživanje in prebavljanje trdih in suhih krmil. Če se ne ravnamo po tem vodilu, shušajo nam gotovo teleta, ker morajo stradati. Med stradanjem se sicer shušanim in mršavim teletom sčasoma prvi trije želodci razvijejo, toda zelo počasi vsled pomanjkljivega krmljenja. Zato pa močno zastanejo v rasti. Mnogo telet pokazimo z nepačnim odstavljanjem za celo življenje in ona niso več za pravo rabo. Velika napaka je toraj, če odvezamo teletom prezgodaj mleko z neprimernim odstavljanjem. (Konec prih.)

Sejmovi. Dne 16. januarija v Gradci in na Bregu v Ptuji (za svinje.) Dne 17. januarija v Kapelah pri Brežicah, v Gornji Radgoni, v Petrovčah in v Tilmiči pri Lipnici. Dne 18. januarija v Poličanah (za svinje). Dne 20. januarija v Arnoži, na Malih Rodnah, pri sv. Lenartu v slov. goricah. Dne 21. januarija na Teharji in dne 22. januarija v Mozirji, v Mariburgu in Radgoni.

Dopisi.

Iz Kapel blizo Brežic. (Pred volitvijo) Naš g. župan ni „naše gore list“. Ne vemo pa, kaj mu je, da tako dolgo zopet volitve ne naznani. Ali se je preveč veselil, da bi ga ednoglasno zopet na tron posadili, ali se pa boji, da bi mu trdo šlo? Kakor se vidi, je zadnje bolj verjetno, kajti naš g. župan se na vse kraje vozari in si volilcev nabira, ker vidi,

da mu domači občani vsega ne zaupajo, poprijel se je tujih in sosednjih faranov. Nekoč se je bil v neko krčmo zaletel; tam je našel bližnje sosednje občane iz Bojzne in takoj veli prnesti vina dovolj na mizo in je pričel agitacijo z njimi. Bojim se, da so že morda pozabili tisti Bojzničani, kako je ta g. župan kedaj iz njih norce delal, ali v najhujši sili se je sedaj premagal in jih je začel vabiti na volišče. Enake pohode je začel na druge kraje, nikamor mu ni predaleč, še celo do Ločkega g. župana se je potrudil in mu svoje težave tožil. Ravno tako tekajo njegovi mešetarji na vse kraje, kjer je le kaj upanja in kake pomoči. Bati se je za vse, da se jim ne bi še zadnje betvo možgan zmedlo pri tolikem trudu. Ni treba za pravičnega župana pač nikoder glasov iskati, kajti naša občina je dosti velika in ima čez 500 volilcev. Čemu je torej treba še jih več loviti? Morda bi pa rad, da bi bil on in bi njegovi odborniki in „roti“ bili kar z dve sto glasi v vsakem volilnem razredu voljeni. Take slave pa gotovo ne bodo dosegli. Dosti se jih pač veseli te volitve, saj se bodo pa zopet nasitili. Eden „rot“ se je bahal, kako mastnega preiča da že redi g. župan za čas volitve. No pa še kaki sod naj jim pomije, da si bodo geslo zamočili zopet za tri leta! Taki so nekateri naši občanje, gotovo bi še to malo vere, ki je še imajo, dali za kos slanine in za kozarec čvicka. Naše enake volitve je bila pred dvema letoma na Bizeljskem; tamošnji g. župan je odlagal tako dolgo volitev, dokler se je dalo in pozval je tudi vse na pomoč. Še celo g. okrajni glavar je volilcem prigovarjal, pa vse ni nič zdalo; g. župan je moral tron zapustiti in tako se bo gotovo tudi njegovemu svaku zgodilo, preden bo to stoletje poteklo. Prej so tam mislili, da drugi ni za to in zdaj vidijo, da je. Tudi pri nas je še drugih, ne samo g. Sorčič.

Od Sotle. (Županstvo.) Pri nas se zdaj godi, kakor se je godilo nekemu bogatinu na smrtni postelji. Ko ga prijatelj obišče toži mu, da je v njegovi hiši dvojni strah, namreč: jaz se bojim, da bom umrl, moji domači se pa bojijo, da bom še ozdravel. G. Sorčič se boji isto tako, da bo prepadel, mi se pa bojimo, da bo še župan. Njemu se bere bojazen že na obrazu, drži se tako černo, kakor da bi ga grizlo. To je res premisliti, saj ga že dosti stane za prvo volitvo in zdaj še zopet! Na vmes pa še pride kaka globa za kake zamude, kajti nasilni boj volitve in poleg še uradovanje, pa prihodnji račun: to mu beli nemško glavo, ali kaj to! Če mu v tem prav ne ide, pošlje pa po „Jaka“ v Brežice, naj mu proračun sestavi in mu še na vmes bojni načrt za bližnje volitve raztolmači. Kdor to vse plača, tega vam zdaj ne morem naznaniti; kedar bom jaz imel roko do računov, tedaj vam pa naznanim vse. Ako mi

slavno uredništvo dovoli še naprej prostora, pride nam še že beseda na g. župana uradovanje, volitev, račune; znabiti vam še razodenem kako posebno skrivnost. Prav prijazno jed jim je županova žena obljubila, katero na tem mesto zamolčim, jako sramotno je pa za naše občane, da se take prilike poslužujejo, ni gotovo, da bi še prihodnja volitev obstala, kaj še bo potem pa za tretji boj in če bo g. Sorčič župan, stalo bo ga dosti, zdaj že obeča za dan volitve, da ima k redu 150 gld., to je velika svota in bode se gotovo njegovim volilcem že dolgo postiti, če čerjo na dan volitve oglodati toliko kosti. Za take gladuhe je pač dobro, da se volitva ponavlja, obžalovanja pa je vreden g. župan, da ima tako zastradane volilce. Kako grdo je pač za moža, ki mu je prosto, da voli, kogar hoče, pa se da za jed zapeljati. Na dan volitve bodo pač iz mnogih krajev na Vas, dragi rojaki, se ozirali, kako da bote volili; tisti, ki bodo stali pod zastavo z geslom: vse za vero, dom in cesarja, bojo ostali v lepem spominu, lačenbergerji bodo pa zapisani v črne bukke.

Iz Laškega trga. (Marsikaj.) [Konec]
Akoravno že tako postopanje pravici v lice bije, imenovanemu gospodu in njegovim pristajšem to vendar še nikdar ne zadostuje, sklicati se mora temveč še društvo „Fortschritt“ k zborovanju in povabiti se morajo se ve, da ednaki zagrizenci iz Celja, Zidanega mosta in kdo vé, od kod še vse. Da udrihajo pri taki priložnosti ti možaki po Slovencih, razvidno je iz predloga, ki ga je dr. Schwab iz Laškega trga v tem zboru stavil ter izrekel, naj zbor sklene resolucijo, s katero naj se potem njih poslanec Foregger na to opozori, da je bojda že skrajni čas za izstop nemških poslancev iz državnega zbora. Da se je ta predlog enoglasno sprejel, menda ni treba omenjati. V tem času tedaj, ko si vlada na najvišjo željo našega presvitlega cesarja prizadeva razburjene narode sopet pomiriti in spraviti, v času, ko doni po celem krščanskem svetu zaželeni glas: „Slava Bogu na višayah in mir ljudem na zemlji“ — v tem času si upa ta doktorček, ki živi večinoma ob slovenskih groših, take naklepe kovati, delati razprtije med ljudstvom in Nemce hujskati, da bi se še bolj kujali! Dobro, g. doktor, do sedaj Vas nismo od te strani poznali, a sedaj vemo, komu se moramo zahvaliti, če mir med slovenskim in nemškim prebivalstvom na južnem Štajarji čedalje bolj ginéva. Zapomnimo si to Slovenci, zapomnite si to, posebno Vi narodno zavedni zastopniki sosednjih občin, ter skrbite, da se nasei v Laškem trgu prej ko prej še drugi zdravnik, kateri se bode z zdravljenjem bolnikov, ne pa s tako politiko pečal, kateri se ne bode njegove pomoči prosečim nasproti izgovarjal, da sedaj nima časa, da pride

pozneje domu, da mora v gostilni svojo igro igrati itd. Nikjer menda v nobenem okraji ni primeroma letos toliko otrok na vnetici grla (diftiritis) umrlo, kakor ravno tukaj. Ker tedaj do takega zagrizenca in nasprotnika, kakoršnega se nam je omenjeni g. doktor v zadnjem času pokazal, ne moremo imeti več zaupanja, želeti je tedaj, da narodne občine, posebno sv. Krištof in Marija-Gradec, nekaj žrtvujeje, da se nam drug zdravnik preskrbi. Gospodu županu v Laškem trgu pa priporočamo, da naj rajši gleda na to, da bode v svoji pisavi, katere bojda ne more nihče brati, napredoval ter naj skrbi, da se javni prostori in ceste v trgu po sejmovih pravilno snažijo, kar je gotovo bolj potrebno, kakor v društvu „Fortschritt“ rogoviliti ter se pred vsem svetom smešiti. Drugokrat še več o tem društvu. Rodoljub.

Iz Ljubljane. (Razpis častnega darila)
Da bi pospešila razvoj slovenske pripovedne književnosti, razpisuje „Matica Slovenska“ po določilih Jurčič-Tomšičeve ustanove 200 goldinarjev častnega darila povesti slovenski, obsezajoči najmanj 10 tiskovnih pól. Snov bôdi, zajeta iz zgodovine ali sploh iz življenja naroda slovenskega. Povest mora biti spisana tako, da po obliki in vsebini svoji ustreza umetniškim zakonom pripovedne književnosti ter poleg tega ugodi literarnim namenom „Matice Slovenske“. Pisatelj, kateremu se prisodi častno darilo iz novcev Jurčič-Tomšičeve ustanove, prejme vrhu tega za svojo povest še navadno pisateljsko nagrado, katere plačuje „Matica Slovenska“ po § 15. svojega opravičnega reda po 20—30 gld. za tiskovno pól. Rokopisi naj se brez pisateljevega imena pošiljajo odboru „Matice Slovenske“ do dne 1. junija 1890. l. Pisateljovo ime naj se pridene rokopisu v zapечатem listu, na katerem je zapisano dotično geslo. Večkrat se je poudarjalo, da „Matica Slovenska“ podaja svojim članom premalo leposlovnega berila. S tem razpisom hoče Matičin odbor pokazati, da ga je resna briga, po vsi svoji moči pospešiti tudi razvoj leposlovne književnosti slovenske ter svojim članom podati v roko lepo zabavno knjigo. Zatoraj se pa podpisani odbor tudi nadeja, da ga bodo pisatelji slovenski podpirali v njegovem trudu ter se častno odzvali njegovemu domoljubnemu pozivu.

Iz Ptuja. (Za dijaško kuhinjo)
v samostanu č. gg. oo. minoritov v Ptuji so z nova naslednji velečastiti in častiti gospodi, oziroma slavni zastopi darove poslali blagovolili: Preč. g. Modrinjak Matija, inf. prošt v Ptuji 10 fl., vlč. g. Meško Jakob, župnik pri št. Lovrenci v Slov. gor. 5 fl., vlč. g. Ropert Šuta, dekan v Zavrču 5 fl., vlč. g. Hajšek Anton, dekan v Slov. Bistrici 2 fl., preč. g. dr. Muršec Jožef, umir. prof. v Gradci 5 fl., č. g. Hrčič Jožef, žup. v Spodnji Polskavi 5 fl., č. g. Meško Mart.,

žup. v Kapelah pri Radgoni 5 fl., č. g. Cajnkar Jakob, žup. v Ormoži 2 fl., č. g. Munda Frančišek, kapl. v Ormoži 1 fl., č. g. Grabar Miha, umir. žup. pri sv. Urbanu v Slov. gor. 2 fl., č. g. Antolič Janez, žup. na Ptujski gori 1 fl., č. g. Simonič Frančišek, kapl. v Zavrču 3 fl., č. g. Črnko Marko, vikar v Ptuj 1 fl. 5 kr., č. g. Bratuša Alojz, beneficijar v Ptuj 1 fl. 5 kr., č. g. Majcen Ferdo, prof. v Ptuj 1 fl., č. g. Šalamon Frančišek, mestni kaplan 1 fl. 5 kr. Pri pogrebu č. g. Ostrca Frančiška v Cirkovcah nabral č. g. o. Hrtiš 12 fl. 70 kr. „Neimenovan“ 1 fl., g. dr. Ploj Jakob, odvet. v Ptuj 4 fl., g. prof. Kunstek Luka v Ptuj 2 fl., g. prof. Cilenšek Martin v Ptuj 1 fl., g. Klobučar Anton, c. kr. sod. pristav v 2 fl. in „Slavni okr. zastop. Ptujski“ 60 fl. Vsem preblagim darovateljem in iskrenim ljubiteljem učeče se gimnazijske mladine bodi v povračilo najprisrčnejša zahvala in stoterni: Bog plati! Nadaljne milodare vsprejema č. g. c. Hrtiš, žup. in gvardijan na Ptuj.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Lehko se umeje, da gleda sedaj vsak rodoljub na shod českich in nemških veljakov na Dunaji. Iz njega pride vzboljšanje ali pa tudi more biti shujšanje zmotnjav, ki so doslej na Českem pa, kakor se dozdeva nam, brez vsake potrebe. Kriva jih je le velika trma tacih mož, ki bi radi za svoje ljudi vse pravice, drugim pa je ne pusté prav nobene, vsaj radi ne. To pa pač ni domoljubje! — Kedaj da se snide drž. zbor na novo, to še ni gotovo, najbrž še le h koncu tega meseca. V gosposki hiši pride menda najprej v razpravo Gautsch'ev načrt nove šolske postave. Težko pa, če bode kedaj iz njega postava. — V Gradci biva 62 odvetnikov ali „jezičinih doktorjev“. Pri tolikem številu se lahko umeje, da jim manjka dela in zato si ga iščejo drugod, v raznih društvih, iz katerih se seje prepir in zato delo za advokate med ljudi. Od tod „Südmark“ in cela vrsta advokatov v njej! — Dež. razstava bode letos v mesecih avgust in september v Gradci in odbor, ki jo pripravlja, razpošilja že sedaj glede nje razna poročila, toda samo v liberalne, nemške liste. To je slabo priporočanje za-njo. — Na slov. Koroškem zasleduje c. kr. vlada še slej ko prej po žendarjih za knjižicami družbe sv. Cirila in Metoda. Ta posel je pač kakor navlašč za c. kr. žendarje! — Največja podpora nemških liberalcev v Celovci in drugod je neki dež. predsednik, baron Schmid-Zabierow. Tako hvalo mu poje vsaj nemški liberalni list, ki izhaja v Celovci. — Na Kranjskem so se prijeli z vso skrbjo ameriških trt ter se ustanovi na dež. stroške več vinogradov v Krškem in Kostanjeviškem

okraji. — Shod slov. dež. in drž. poslancev bode še le o veliki noči in sicer v Ljubljani. Tako ugaja večini izmed njih najbolj, a drugim se zdi to, vsaj za njih letošnje delovanje, vse prepozno. — Lahki so na Primorji prav drzni ter jim ne diše več slov. ali nemška imena krajev, zato jih kar tebi nič, meni nič predstavljajo na svojo laščino. Podgora jim je Montepiede in Dornberg Montespina. — Otroški vrt vzdržuje družba sv. Cirila in Metoda v Pevmi in v novem času je v njem prav obilo slov. otrok. — V Trstu ima črnogorski knez posej posebnega zastopnika za trgovino. — Ces. namestnik v Trstu, vitez Rinaldini stopa čedalje bolj v stopinje svojega prednika ter gleda brž svojim laškim rojakom skozi prste, sicer bi ne bili tako drzni nasproti slov. prebivalcem v mestu in še bolj tistim po okoličnih vaséh. — Novi škof v Zadru, v Dalmaciji, je tamošnji stolni korar msg. Nakič. — Hrvaški sabor ali dež. zbor snide se v Zagrebu še le dne 20. februvarija. Kakor je sedanja večina v saboru, pa je ves sabor odveč, kajti v njem obvelja vse, kar tirja ban ali še bolje, madjarska vlada. — Uzor madjarskih rodoljubov je L. Kossuth in ker biva že čez 40 let v laškem Turinu, zato poroma mokrouba mladež iz Budapešte v prihodnji spomladi tje, da se nauči od njega — domoljubja. Svet pa se vpraša, kaj poreče ogerski minister za uk in bogočastje k tej „božji poti“.

Vunanje države. Kakor se sliši, izide v kratkem nova okrožnica sv. Očeta v Rimu in govorijo v njej sv. Oče o dolžnostih katol. kristijanov v sedanjem času do sv. cerkve. — V drž. zboru Italije je poslanec Cavalotti napovedal neko interpelacijo do vlade, ki se tiče naših uradnikov in pa Italijanov na Primorji in v južnih Tirolah. Možu sô menda gg. uradniki preostri nasproti Italijanom, resnica pa je menda, da so le premehki. — Španija ima kralja, ki še šteje le 4 leta in v zadnjih dneh je bil hudo zbolel. Kakor pa se poroča sedaj, ni več straha, da umrje za to boleznijo. — Govorica gre po svetu, da pojde predsednik francoske republike, Sadi-Carnot, te dni v glavno mesto Belgije ter se snide ondi z nemškim cesarjem. Govorica ni čisto neverjetna. Isti predsednik bojda nasvetuje, naj se vse države v Evropi razorožijo, vsaj za polovico dosedanjih stroškov. Nasvet je vsekako dober, toda katera država ga naj izpolni prva? Mož misli, da ne francoska in ne nemška, ampak — druge. Oj modrosti! — Zoper Parnella, vodjo irskih rodoljubov, skovali so njegovi sovražniki novo tožbo in ako ga vsled nje izpozna sodnija, da je kriv, potem bije njegovi slavi zadnja ura. — Berolin, glavno mesto Nemčije, šteje sedaj na 1½ milj. prebivalcev; ima jih torej že precej več, kakor jih je na Dunaji, kjer jih biva kakih